

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

**Balatongyörök, Szépkilátó és környezete
a Római-forrással,
mint helyi jelentőségi védett természeti terület
(belterület 706-,707/1-, 708 hrsz-ok).**

Balatongyörök

2024. szeptember

A tervezési terület neve:	Balatongyörök, Szépkilátó mint helyi jelentőségi védett természeti terület (belterület 706.,707.,708 hrsz)
A tervezési terület illetékességi felelős természetvédelmi igazgatósága:	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, Csopak
A terv készítéséért felelős szakértő és jogosultsága:	Gál Lajos természetvédelmi (K-T) szakértő (Sz-516/2006.;K ny sz.: 20-06 20)
Felelős tervező cége:	Varsás Környezetvédelmi és Szolgáltató Bt., Gyenesdiás
A terv készítésében közreműködők:	Samu Zoltán, környezetvédelmi felelős
	Gálné Németh Ildikó, ügyvezető
Adat, tény és információ szolgáltatás:	Bíró Róbert, polgármester Balatongyörök Nagyközség Önkormányzata
A terv egyeztetésre bocsátásának időpontja:	2024. szeptember

.....	.....
felterjesztő aláírása	elfogadó aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

1.	A tervezési terület azonosító adatai.....	4
2.	A terület megközelíthetőségének leírása.....	5
3.	A terület bemutatása.....	6
4.	A terület élőhelyi besorolása.....	6
5.	A tervezési terület jogi helyzete	7
6.	A Szépkilátó bemutatása	8
7.	Természetvédelmi célkitűzések.....	11
8.	Természetvédelmi kezelési módok és korlátozások, tilalmak	14
9.	A tervezési terület rendeltetése, természetvédelmi célkitűzések	18

Az A), B) és C) fejezetek a 16/2012. (VII. 6.) VM utasítás az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv tervdokumentációjának tartalmi követelményeiről és elkészítéséről alapján készültek.

A kezelési terv a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról Mellékletének alapján készült.

1. A tervezési terület azonosító adatai

Közigazgatási elhelyezkedése, kiterjedése/nagysága

Szépkilátó: A tervezési terület Zala Vármegyében, Balatongyörök Község területén található.

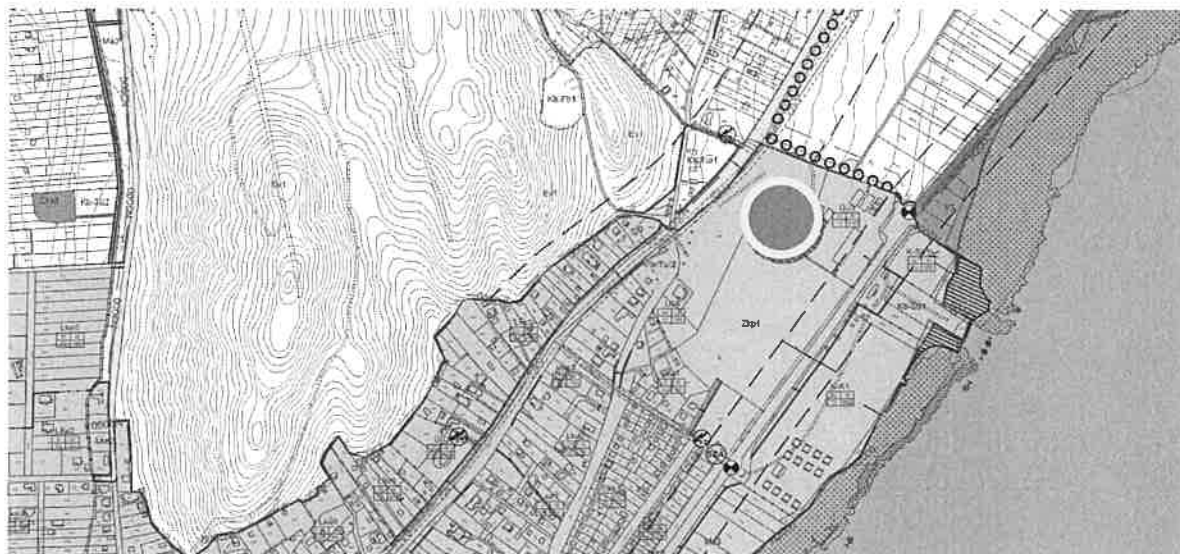
A helyi jelentőségű védett természeti terület - belterületen helyezkedik el.

A terület kiterjedése: 7,4 hektár Védetté nyilvánítás év: 1987

GPS koordináták: 46.769292,17.361096

Felmérést végző személy(ek) neve: Gál Lajos, Samu Zoltán

E-mail címe(k): varsasbt@gmail.com , forrasviz@freemail.hu

Az Európai Községek jogi aktusaiban meghatározott védettségi kategóriába (Natura 2000 Hálózat) nem sorolható a terület, helyi - önkormányzati védelem alatt áll. Ezzel együtt rendelkezik Balatongyörök Község Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2007. (XI. 26.) önkormányzati rendelete „a helyi jelentőségű védett természeti területek védettségének fenntartásáról” szövege, amely hatályos: 2024. 05. 25 napjától.

Balatongyörök Község Önkormányzata Képviselő-testülete a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésének b) pontjában és 36. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 62. § (2) bekezdésében és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el¹ mindezekre vonatkozóan:

1. § A 240/1976. (VIII.17.)VB határozattal és az 1/1987. Tanácsrendelettel védetté nyilvánított helyi jelentőségű védett természeti területek védettségét a képviselő-testület e rendelettel fenntartja és védetté nyilvánítja.

2. § ²(1) ³Balatongyörök község területén a helyi jelentőségű védett természeti területek az alábbiak:

- a községi strand területén található platánsor (1124/6 hrsz),
- a zsibagyöpi platánfasor (380/4, 380/5 és 1125/1 hrsz),
- a Kossuth utca közterületén lévő vadgesztenyefák (392 hrsz),
- a Balaton u. 15. szám alatti magánterületen lévő akácfa (256 hrsz).

(1a) ⁴Balatongyörök Község területén a helyi jelentőségű védett természeti terület az alábbi: **Szépkilátó** (706 hrsz)

(2) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles tőrni, hogy a természetvédelmi hatóság a természeti emlék oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időszakosan használja, de csak olyan mértékben, hogy az a tulajdonos (vagyonkezelő, használó) mindennapi életvitelét nem zavarhatja.⁵

2. A terület megközelíthetőségének leírása

Balatongyöröktől kiérve a 71-es főúton Balatonederics felé a dombtetőn, egy csodálatos panorámával megáldott széles térköves promenád a Szépkilátó teteje. A védett terület része az alatta elterülő fás terület.

A 71-es főút menti pihenőhely nagy férőhellyel rendelkező parkolóval, fából készült, tájba illő pihenőpadokkal, árnyékot nyújtó fenyőkkel várja a turistákat. A kilátó másik oldalán vendéglátóhelyek és nyilvános illemhely szolgálja a megfáradt utazók kényelmét. A gyalogos túraútvonalak érintik ezt a pontot, valamint biciklivel, a kerékpárútról letérve is megközelíthető a kilátó.

¹ Módosította a 10/2024. (V. 24.) önkormányzati rendelet 1. §-a

² Módosította a 19/2012. (X. 16.) önkormányzati rendelet 1. §-a

³ Módosította a 10/2024. (V. 24.) önkormányzati rendelet 2. §-a

⁴ Beiktatta a 10/2024. (V. 24.) önkormányzati rendelet 2. §-a

⁵ Beiktatta a 9/2008. (V. 26.) önkormányzati rendelet 2. §-a

3. A terület bemutatása

A **Szépkilátó** parkolójában és körülötte ruderalis /kissé elhanyagolt/ gyomnövényzetű parkosított részt találunk.

Alatta a dolomitos, meleg oldalra jellemző őshonos fa- és cserjefajokon túl (mezei juharok, virágos kőrisek, csíkos kecskerágó, galagonya, dió, tölgyek) sajnos fellelhetőek nagy tömegben adventív fekete fenyők, akácok és egyre inkább bálványfák is. A fák, a sekély termőréteg - és a fiatal koruk - miatt alacsonyak. Az aljnövényzet jórészt degradált. A 71-es útnál fekszik 140 méter tengerszint feletti magasságban, egykor Kápolna-dombnak azért hívták, mert aljában a domonkos rendiek kolostora állt. Innen gyönyörű kilátás nyílik a Balatonra, főleg a Tapolcai-öbölre, a medence tanúhegyeire, a Badacsonyra, a túlparti Fonyódi hegyre.

EÖTVÖS KÁROLY BALATONI UTAZÁS /1900/

A VILÁG LEGSZEBB VIDÉKE

(RÉSZLET)

„Jó déleesti idő volt már, mikor a szentmihályhegyi juhász elvégezte a maga meséit. Ajánlottuk isten oltalmába, s megindultunk Szigliget felé. Mikor Meszes-Györök irányába értünk, ahol az út északra fordul: a nap már nyugodni készült. Sugarait még teljes erővel ontá az előttünk elterülő tájra, de a sugarak már sárgulni és pirosítani kezdtek. S a pirosuló sugarak fényénél felnyílt előttem egy tájkép, amelyhez hasonlót még lángész nem alkotott. De nem is álmodott.

A szigligeti öböl mosolyog előttem. Legnagyobb öble a Balatonnak. Badacsony félszigetként dől rá a Balatonra. Napkelet felé, ahol megálltam a meszes-györöki fokon, egy helyütt Badacsony zárja el a messzelátást. Bal felől nyúlik be a szigligeti öböl messze mélyen, fél mérföldnyi távolságra.

Az öbölre völgy nyílik. A Lesence és Tapolca patakok völgye. Amaz az öböl közepén, emez Szigliget mellett ömleszti malomhajtó, dalteremtő vizeit a Balatonba. Mögöttem egy fekete hegylánc, föl egyenesen észak felé, Sümeg felé, az uzsai völgy felé. Ez a Feketehegy és Sárkányerdő. Oldala tele falvakkal, a falvak közt csárdák, puszták, tanyaépületek, malmok fehérlenek. E hegylánc a Lesence-völgy és szigligeti öböl napnyugati oldala. Fönt északon a Haláp hegye zárja el a látást. A földalatti örök tüzek alkották meg ezt a hegyet is. E hegy is kúp, mint testvérei, mintha ez is egyedül állana a síkon. De csúcsa egyenesre van lemetszve, mintha isten keze ollóval nyeste volna egyenesre. Több testvére nincs ezen a vidéken.”

4. A terület élőhelyi besorolása

ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>): **S6, RC, P6**

Az élőhely mozaik jellemzői: 80 % erdő és 20 % egyéb, parkos terület.

A védettség indokolt a területen.

Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük:

kardoslepke (Iphiclides podalirius) gyakori zöld gyík (Lacerta viridis) kevés feketerigó (Turdus merula) gyakori énekes rigó (Turdus philomelos) gyakori barátposzáta (Sylvia atricapilla) gyakori csicsalp füzike (Phylloscopus collybita) néhány vörösbegy (Erithacus rubecula) 2-3 pár erdei pinty (Fringilla coelebs) gyakori.

5. A tervezési terület jogi helyzete

Balatongyörök Község helyi védelem alá vont területére /Szépkilátó/ készülő természetvédelmi kezelési terv, a helyi önkormányzat felkérésére készült; hiszen a helyi védelem alá vont területekre természetvédelmi kezelési terv szükséges.

Rendelkeznie kell olyan kezelési koncepcióval, amely hosszú távon a védett terület fenntarthatóságát szolgálja.

A természetvédelmi terv fogalmát előzetesen, a **természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 36. § (4) bekezdésében és 85. § b) pontjában** kapott felhatalmazás alapján, a környezetvédelmi és vízügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 165/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § b) pontjában meghatározott feladatkörömben definiálja és vezeti be.

§ E rendelet alkalmazásában a) természetvédelmi kezelési terv: a védett természeti terület [a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 4. § g) pont] és természeti értékei megóvását, fenntartását, helyreállítását, valamint bemutatását szolgáló természetvédelmi kezelési módokat, továbbá - egyebek mellett gazdasági, gazdálkodási tevékenységekre vonatkozó - korlátozásokat, tilalmakat és egyéb kötelezettségeket tartalmazó dokumentum, amely a tervezési terület vonatkozásában előírásokat állapít meg. b) tervezési terület: védett természeti terület, védetté nyilvánítási eljárás alá vont terület vagy ezek részterülete, amelyre a természetvédelmi kezelési terv készül.

55. § (1) A települési önkormányzat - fővárosban a fővárosi önkormányzat - az illetékességi területén található helyi jelentőségű védett természeti területek fenntartására tervet készít. A tervnek az országos, a regionális tervekkel összhangban kell lennie. A tervet a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosban és a megyei jogú városban a közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) rendelettel fogadja el.

(2) Az elfogadott önkormányzati természetvédelmi terv egy példányát meg kell küldeni az illetékes természet és környezetvédelmi igazgatóságnak.

A terv a kezelési módokat, korlátozásokat és tilalmakat és egyéb kötelezettségeket rögzíti. A készítésének, valamint készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokat viszont a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet rögzíti.

A helyi jelentőségű védett természeti területre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv elkészítése tekintetében a 6. § Az igazgatóság a települési önkormányzat jegyzőjének, főjegyzőjének megkeresése esetén a helyi jelentőségű terület védetté nyilvánításáról szóló önkormányzati rendeletbe foglalt természetvédelmi kezelési terv tervezetét szakmai szempontok szerint véleményezi.

Helyi jelentőségű védett természeti terület létesítésekor a tv. 24 § (3) a védetté nyilvánítást kimondó jogszabály – esetünkben önkormányzati rendelet - tartalmi elemei közt szerepelteti a természetvédelmi kezelési tervet.

Ebben részletezve annak jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, a földrészletek helyrajzi számait, az e törvényben meghatározott egyes korlátozások és tilalmak alóli esetleges felmentést, továbbá a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, illetve hozzájárulásához kötött - a 21. §-ban és a 38-39. §-ban nem szabályozott - tevékenységek körét, lehetőség szerint a földrészlet határvonalának töréspont koordinátáit, valamint a 36. § (1) bekezdésének megfelelően megállapított rendelkezéseket (természetvédelmi kezelési terv).

Helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervének elkészítéséért és elfogadásáért, majd betartatásáért a helyi önkormányzat képviselő-testülete a felelős.

A helyi jelentőségű védett természeti terület, védetté nyilvánításáról szóló önkormányzati rendeletbe foglalt *természetvédelmi kezelési tervet* a jegyző megkeresése esetén a működési területével érintett BfNPI szakmai szempontok szerint véleményezi.

6. A Szépkilátó bemutatása

A Szépkilátó szabadon látogatható. Ingyenes parkoló, piknik asztalok, büfék várják az arra látogatókat. A kilátás lenyűgöző: balra a Tapolcai medence tanúhegyei: a Badacsony, a Szent György-hegy, a Csobánc, a Gulács, a Tóti-hegy, a Haláp, a Somló-hegy, a Kis-Somló és a Ság-hegy. Az egykori vulkanikus tevékenység nyomait őrző hegyek körülölelik az öböl keleti részét. Ezt a látványt már csak a Szigligeti vár képe tudja fokozni. Balra, a tanúhegyek előterében magasodnak az újjáépített várfalak, melyek történelmi hangulatot keltenek a szemlélőben.

A 71-es főút menti pihenőhely turistainformációs ponttal, fából készült, tájba illő pihenőpadokkal, árnyékot nyújtó fenyőkkel várja a turistákat. Az egykor kápolna dombnak nevezett terület a település keleti határában található, az elmúlt években teljes felújításon esett át, autóval, biciklivel is könnyen megközelíthető, a parkolás biztosított.

A kápolna domb elnevezés az egykoron itt állt domonkos rendi kolostorra utal. A 140 méter magasan fekvő domb aljában a II. századból származó római kori villa maradványait, az épülethez tartozó fürdőt és forrást találtak az 1940-es években. Az itt fakadó forrás (Római forrás) szolgálta az egykori fürdőépület vízellátását is. A domb tetején álló feketefenyőket még Hamilton Mária, Festetics Taszilo felesége ültette.

A kilátó másik oldalán büfék és nyilvános illemhely szolgálja a turisták kényelmét.

A Szépkilátó alatti domb tövében található a **Római forrás**, ahol Kneipp taposó is található.

A római korban vízzel látta el az akkor itt álló villát és a hozzá kapcsolódó fürdőt. A villa és a fürdő romjaira 1938-ban bukkantak rá, és kezdték el feltárni. Később Kápolna-kútnak is nevezték a forrást, melynek eredetéről, történetéről információs tábla tájékoztat a forrás közelében.

A több évszázados emlékek feltárasakor a római kori villának egy magánfürdőjét is megtalálták, ennek épületében meleg vizes fürdő nyomaira bukkantak.

A forrás jelenleg egy kőkúton keresztül csordogál az árnyas fák tövében. Vize kristálytisza, környéke igényes, tiszta, rendezett. Szalonnasütő és padok várják a nyári forróság elől menekülni vágyó természetkedvelőket. A forrás vize csendesen csordogál, felszínre törése után kis tavacskát hoz létre, amely üdítő látványt nyújt a kirándulóknak.

Az itt fakadó forrás (Római-forrás) szolgálta az egykori fürdőépület vízellátását is, melyet bevezették a fürdőépületébe, valamint a villa helyiségeit is vízzel látta el.

A Szépkilátó közvetlen környezete az elmúlt években rendezésre került, de tágabb környezete nincsen megfelelő állapotban. Az önkormányzat azt szeretné, ha a Szépkilátó és tágabb környezete Balatongyörök védjegyévé tudna válni, és ennek megfelelő minőségi állapotok és szolgáltatások jellemeznék. Tervben van a Római forrás környezetének rendezése, a terület környezetében található kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatások minőség emelésének támogatása, forgalmi rend átalakítása /forgalomtechnikai fejlesztés, forgalomlassítás, csomópont kialakítása/ a biztonságos megközelítés érdekében, kisebb rendezvények megtartására alkalmas helyszín kialakítása.

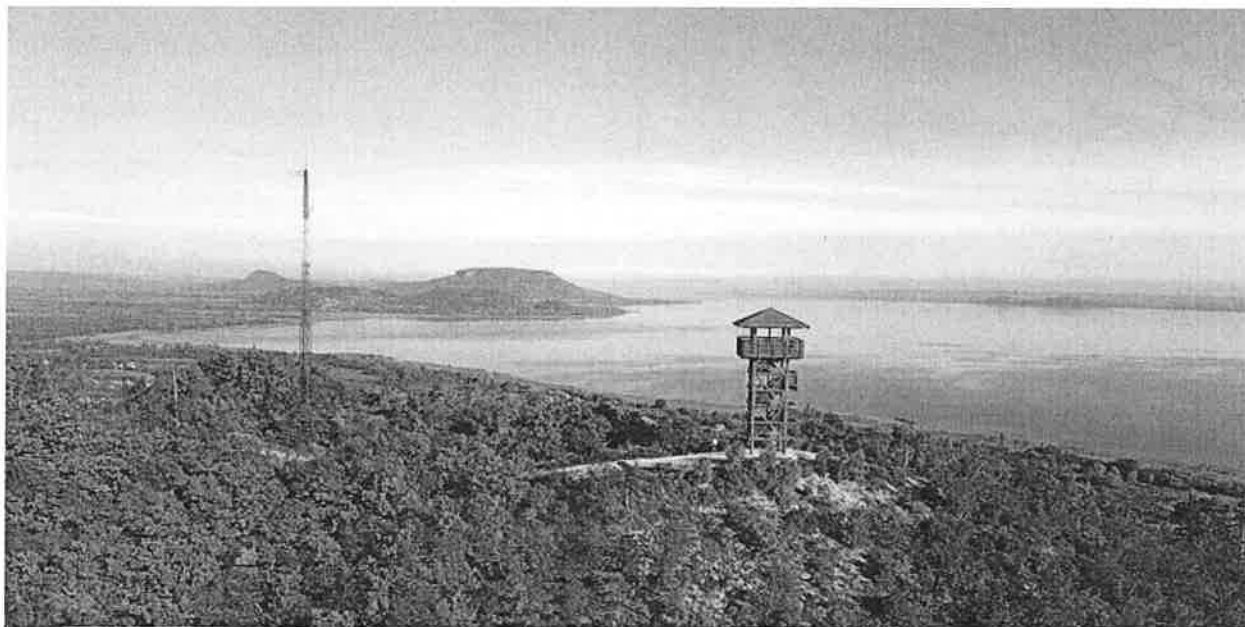
Pele apó tanösvény

Balatongyörök és Balatonederics között több rövidebb és hosszabb körútból álló, 8.5 km hosszú 38 állomásos tanösvény a Szépkilátótól indul fel a Keszthelyi-hegység felé.

A térség erdei élőhelyeinek természeti értékeinek megismertetésére „Pele Urat”, a nagy pelét hívja segítségül a sétaút, aki amellet, hogy kis unokájából igyekszik rendes pelét faragni, és szeretné őt a peleélet rögzös útján elindítani, a kiránduló számára is felfedi kedves erdejének megannyi apró titkát.

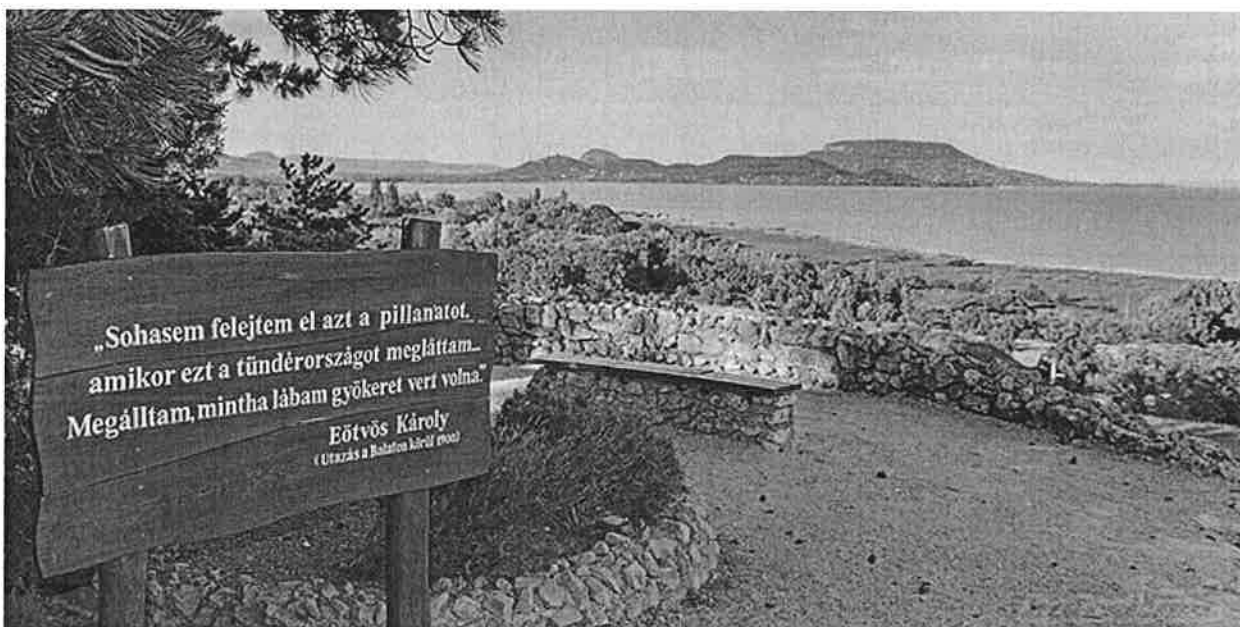
A nemrég felújított tanösvény a térség ismert látogatóhelyeiről (**Szépki látó**, Afrika Múzeum, Balatonederics, Csodabogyós-barlang bázisépülete, Balatongyörök erdészeti pihenő Béalap-völgy) közelíthető meg. A Pele apó tanösvény érinti a balatongyöröki erdőrészeket legszebbjeit, a Batsányi- és a Bél Mátyás-kilátókkal együtt, ahonnan lenyűgöző a panoráma és a keresztező – szépen felújított - Boroszlán tanösvény is számos természetvédelmi értékkel ismerteti meg a kirándulót.

Az ösvény ismertetőablái magyar és angol nyelven szólnak a látogatókhoz. A területről és a tanösvényről kiadvány is készült, amely 24 színes oldalon tárja fel a Keszthelyi-hegység természeti értékeit, valamint a tanösvény térképes útikalauza is egyben.

https://www.balatontipp.hu/balatoni_hirek/balatongyoroki-turaajanlo-pap-hegyi-seta-a-szepkilato-kimaxolasara/

Balatongyörök a Balaton környékének egyik legszebb részén található. A tóba nyúló, szelíd lejtésű dombgerinc választja el egymástól a Keszthelyi és a Szigligeti-öblöt. Balatongyörök a Keszthelyi-hegységnek a Balatonba félszigetszerűen benyúló magaslatán fekvő nemzetközi üdülő, kiránduló központ.

<https://balcsi.net/balatoni-latnivalok/balatongyorok-szepkilato/>

A **Szépkilátóról** a legszebb balatoni panoráma tárul a szemlélődő elé. Ez a természeti környezet évmilliók alatt alakult ki, és az emberi kéz munkája nyomán nyerte el mai formáját. Területének, amely a bakonyi Balaton-felvidéki flórajáráshoz tartozik, nagyon gazdag és változatos a növényvilága.

A környék legszebb települése méltó módon várja vendégeit. Balatongyörök 1990-ben az országban elsőként, majd 2014. évben már másodszor nyerte el a „Legszebb virágos falu” kitüntető címet, azóta is gyönyörű virágok között sétálhat az ide látogató turista. Balatongyörök gazdag történelmi múltra tekinthet vissza és a település természeti szépsége és gazdasági jelentősége már 1000 évvel ezelőtt megmutatkozott.

A Balaton menti védett parti nádas és zöldsáv természetközeli rendezése feltétlenül indokolt, mely tovább növelné a terület esztétikai élményét. Az épített környezeten belül az egykori *halászfalusi* környezet, a mai napig súlyponti szerepet tölt be a település arculatában.

7. Természetvédelmi célkitűzések

(Elérendő természetvédelmi célkitűzések, kívánatos célállapot)

Balatongyörök Község területén lévő természeti értékek emlékek és természetvédelmi területek védelme és megőrzésük céljából használatuk korlátozása.

Cél, hogy a természeti értékek, emlékek és természetvédelmi területek állapota károsodás nélkül megmaradjon.

A **Szépkilátó és környezete** helyi védelemre érdemes természetvédelmi és kultúrtörténeti érték, megőrzése és fejlesztése természetvédelmi kezelési terv nélkül nem lehetséges.

A védett domb védelmi szintjének folyamatos biztosítása.

A domb védett természeti és parkrendezési stílusjegyeinek, térszerkezetének, honos és betelepített növényállományának, sajátos élőhelyeinek, a biológiai sokféleségének megőrzése, fenntartása, fejlesztése, az ezekhez szükséges ökológiai és ökonómiai feltételek, környezeti állapot megteremtése.

A tervezési terület természeti, táji értékeinek megőrzésével közvetve kapcsolatos szerepkörök, funkciók (rekreatív- és ökoturisztikai, oktatás-nevelési, településképi, településökológiai és civil szervezeti) megtartása, erősítése.

Balatongyörök település e helyszínének kiemelt turisztikai, kulturális és gazdasági élethez történő integrálódásának erősítése.

a. Természetvédelmi gyakorlatok

Őrizze meg:

a terület a természetes erdőtársulásait, a Keszthelyi-hegységre jellemző – még megmaradt - mészkedvelő erdőtársulások (karszt-bokorerdő – Cotino–Quercetum pubescentis) és mészkedvelő tölgyes (Orno – Quercetum pubescenti-cerris) foltokban megmaradt állományait, valamint a terület egyéb természeti értékeit, különös tekintettel:

*a földtani feltárásokra,
a dolomitos képződményekre, illetve ezek maradványaira,
a védett, illetve fokozottan védett növényfajokra (pl. tavaszi héric /Adonis vernalis/) és élőhelyükre (pl. lejtősztyepp /Pulsatilla nigricans, Leontodon incanus, Paranochia cephalotes, Epipactis purpurea, Stipa joannis/),
a védett állatfajokra (pl. rézsikló /Coronella austriaca/, lábatlan gyík /Anguis fragilis/, szürkés hangyaboglárka (Maculinea alcon), sztyeplepke (Catopta trips), mocsári teknős (Emys orbicularis), kerti sármány (Emberiza hortulana), füleskuvik (Otus scops), gyurgyalag /Merops apiaster/) és élőhelyükre,
a terület tájképi értékére.*

a terület táji- és természeti értékeinek megismerésére irányuló szakmai turizmus, oktatás, idegenforgalom és kutatások természeti feltételeinek biztosítását.

Természetvédelmi stratégiák

Balatongyörök település egyedi arculatának megőrzése, védelme. A természeti értékek emlékek és természetvédelmi területek megtartása, felújításuk szabályozása. A természeti értékek emlékek és természetvédelmi területek veszélyeztetésével járó mély- és magasépítési tevékenység korlátozása.

A **Szépki látó** és környezete fejlesztésében és fejlődésében érdekelt azonosítása és céljaik, lehetőségeik összehangolása.

A terület **töb bfunkciós jellegének** erősítése, természet és táj jellegű stílusjegyeinek, jellegének megőrzése az egyes szerepkörök jól lehatárolható elkülönítésével és meghatározásával, infrastrukturális, idegenforgalmi, rekreációt, ismeretterjesztést segítő munkák, fejlesztések, beruházások segítségével.

A természetvédelmi célokat szolgáló, kellő hatékonyságú és színvonalas biológiai és műszaki jellegű parkerdő fenntartási munkák végzése.

Az idős, beteg fák egészségi állapotának javítása, létfeltételeinek megerősítése, természetvédelmi értékmegőrzése

A látogatók testi épségére veszélyes, rossz életkilátású egyedek és egészségileg károsodott állományrészek óvatos letermelése és tervszerű felújítása /kézi erővel, vegyszerek mellőzésével/

Kiadványok, programok, eszközök és létesítmények segítségével erősíteni kell a Szépki látó és a Római-forrás kulturális, oktatás-nevelési, rekreációs lehetőségeit.

A településrendezési és településfejlesztési, valamint természetvédelmi kezelési igényekhez, elvárásokhoz igazodó, azokkal harmonizáló fejlesztések kidolgozása és végrehajtása.

A felsorolt stratégiákra figyelemmel, célirányos természetvédelmi kezeléssel a védelmi szint fenntartása.

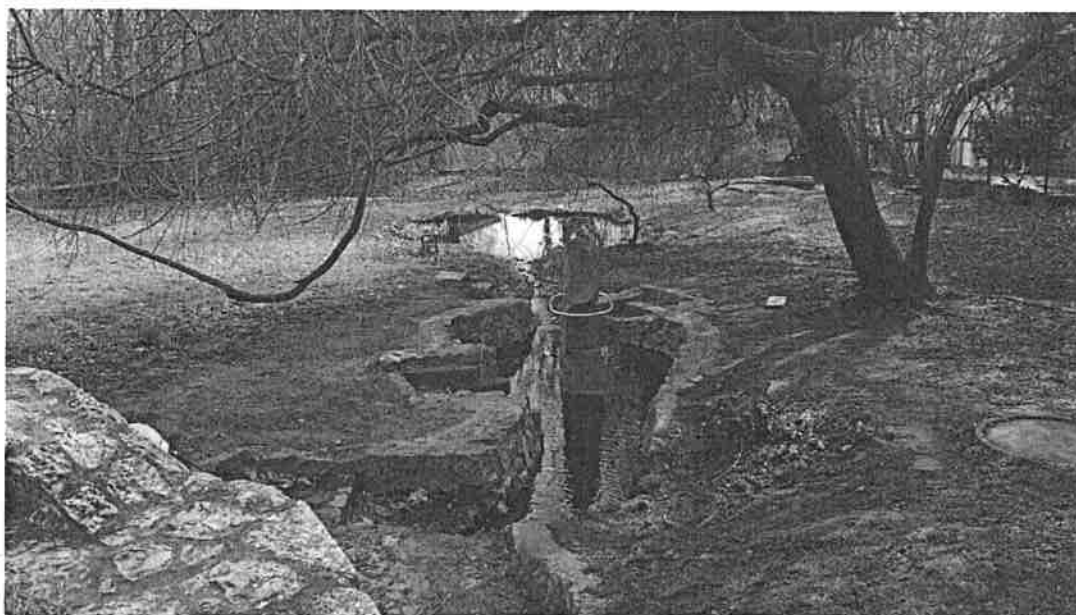
Az invazív fajok (akác, bálványfa) állományának visszaszorítása, terjedésük megakadályozása aktív természetvédelmi kezeléssel.

A természeti-, táji értékek védelmét elősegítő kutatások támogatása.

A természetvédelmi szemlélet erősítését segítő természetvédelmi bemutató, oktató, illetve ökoturisztikai célú programok kidolgozása és megvalósítása a területen.

b. Balatongyörök védett természeti értékei

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület: Szépkilátó és környezete a Római forrással (706-, 707/1-, 708 hrsz-ok).

Helyi jelentőségű védett fasorok:

Parti kettős platánfasor;

Strand területén kettős platánfasora, gesztenye és hársfa csoporttal;

Petőfi utca kettős hársfa sora;

Strand bejáratánál vadgesztenye facsoport;
Kossuth utca pótolandó kettős hársfasora;
Bece hegyi állomáshoz vezető kettős mandula fasor;

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelete az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről - Natura 2000- Balatongyörök közigazgatási területeit érinti, az alábbiakban felsorolt ingatlanokon:

Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területnek jelölt területek **Balaton** (HUBF30002)
Balatongyörök

02/1, 02/2, 02/3, 02/4, 02/5, 02/6, 02/7, 02/8, 02/9, 02/10, 02/11, 02/12, 02/13, 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 02/19, 02/20, 02/21, 02/22, 02/23, 02/24, 02/25, 02/26, 02/27, 02/28, 02/29, 02/30, 02/31, 02/32, 02/33, 02/34, 02/35, 02/36, 02/37, 02/38, 02/39, 02/40, 02/41, 02/43, 02/44, 02/45, 02/46, 02/47, 02/48, 02/49, 0106/2, 0106/3, 0106/4, 0106/7, 0106/8, 0106/9, 0107, 0109/1, 0109/2, 0110/1, 0110/2, 0110/3, 0110/24, 0110/25, 0110/26, 0110/27, 0110/28, 0110/32, 0110/33, 0110/38 hrsz-ok;

Keszthelyi-hegység (HUBF20035)

Balatongyörök

049, 050/4, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 057, 058, 060, 061, 062, 063, 064, 065, 066, 067, 068, 069, 070/1, 070/2, 071/1, 071/2, 072, 073, 074, 075, 076, 079, 080, 081, 082, 083/1, 083/2 hrsz-ok;

Különleges madárvédelmi területek Balaton (HUBF30002)

Balatongyörök

02/1, 02/2, 02/3, 02/4, 02/5, 02/6, 02/7, 02/8, 02/9, 02/10, 02/11, 02/12, 02/13, 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 02/19, 02/20, 02/21, 02/22, 02/23, 02/24, 02/25, 02/26, 02/27, 02/28, 02/29, 02/30, 02/31, 02/32, 02/33, 02/34, 02/35, 02/36, 02/37, 02/38, 02/39, 02/40, 02/41, 02/43, 02/44, 02/45, 02/46, 02/47, 02/48, 02/49, 0106/2, 0106/3, 0106/4, 0106/7, 0106/8, 0106/9, 0107, 0109/1, 0109/2, 0110/1, 0110/2, 0110/3, 0110/24, 0110/25, 0110/26, 0110/27, 0110/28, 0110/32, 0110/33, 0110/38 hrsz-ok.

8. Természetvédelmi kezelési módok és korlátozások, tilalmak

A természetvédelmi kezelési módokra, korlátozásokra és tilalmakra vonatkozó előírásokat - a természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 30/2001 (XII. 28.) KÖM rendelet 2.§ (2) bekezdés c.) pontjában, illetve a rendelet mellékletének 7. pontjában meghatározottak szerint – 3.1. és a 3.2. fejezet tartalmazza.

a. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok és korlátozások, tilalmak

I. Földtani, felszínalaktani természeti értékek védelme

- Tilos megváltoztatni az értékes táji valamint antropogén eredetű felszíni formák morfológiai tulajdonságait.

- A helyes növényalkalmazással a Kápolna-domb és a kultúrtörténeti létesítmények állagmegóvását és a táji környezet megmaradását kell szolgálni (megőrzés, bemutatás)
- A helyes kezelési elvekkel a Balaton vízminőségének és a vízgyűjtő területen található foglalt forrás (Római-forrás) jó paramétereinek fenntartása a legfontosabb célok egyike.

II. Terület- és földhasználat

- Általában a terület- és földhasználat során – ide értve a nyomvonalas létesítmények, mély- és magasépítési tevékenységek területigényét is – tilos minden olyan tevékenységet folytatni, mely a vonatkozó jogi normákba ütközik, vagy a természetvédelmi kezelés célkitűzéseivel, stratégiájával ellentétes.
- A területen tilos mindennemű építési tevékenység, kivételt képeznek a feljáróút és az erdei ösvények kiépítési és felújítási munkálatai.
- A dolomit feltörése tilos a területen.
- Közlekedési utak létesítése nem engedélyezhető.
- A gyalogos közlekedést biztosító ösvény az élővilág és a kultúrtörténeti értékek (temető) megóvása mellett kiépíthető.
- A területen ipari és bányászati tevékenység nem folytatható.
- Vadgazdálkodási létesítmények a területen nem helyezhetők el.

III. Élőhelyek kezelése, fenntartása

- A terjedő inváziós fás-szárúak (akác, bálványfa, amerikai kőris, ördögcezna) irtását kézi módszerekkel szabad végezni, a vegyszeres kezelés szelektív szerekkel /speciális bejuttatás révén/ megengedett csupán. A vegyszeres kezelés éppen ezért, csak egyedenkénti kezelést jelenthet, kedvezőtlen időjárási viszonyok esetén (csapadék, erős szél) tilos a szereket alkalmazni!
- A terület mozaikos élőhelyeinek fenntartásával kell biztosítani a megfelelő élőhelyet az állatvilág számára.
- A domb felső területeinek rendezésénél (a bozótvághást és a terület kaszálását) ősztől-tavaszig, a domb alsó harmadában található zavart növényzet kaszálását, pedig időbeli korlátozás nélkül lehet végezni.
- A dombtetőn kiszáradt, vagy kiszáradás előtti fekete fenyő (*Pinus nigra*) állomány kezelése a jövő legfontosabb feladata, hiszen fel kell készülni a csapadékszegény időjárási feltételek gyakoribb megjelenésére, ezzel együtt a honos, szárazságtűrőbb fajok (boróka – *Juniperus communis*, virágos kőris – *Fraxinus excelsior*) előretörésére.
- A kivágott fás-szárúakat a védendő Szépkilátó-domb területéről minden esetben le kell hordani.

A balatongyöröki Szépkilátó és környezete a zalai és balatoni flóra és fauna ökológiai adottságaihoz igazodó természetes és mesterséges élőhelyeinek komplexuma, melyek instabil növény-együtteseit folyamatosan felügyelni, gondozni, alakítani és fejleszteni kell. A természetvédelmi kezelés és fenntartás során gondoskodni szükséges a következőkről:

A fenntartó, koronaalakító metszéseket, a bokrok nyírását, a nyeséseket, ágeltávolításokat fajtól, kortól függően, a szakmai szabályok, elvárások szerint kell elvégezni.

A fejlesztési elképzelések és az egészségi állapot, balesetveszély foka szerint a szükséges fakivágásokat végre kell hajtani.

A felújítás jellegű növényültetéseket és pótlásokat az ökológiai elvek szerinti úgy kell elvégezni, hogy igazodjanak a természetvédelmi célkitűzésekhez, a felújítandó állományrészt fajösszetételéhez, illetve a tudatos ökofejlesztési elképzelésekhez.

IV. Fajok védelme

- A terület kezelése során a védett lejtő-sztyepprért mozaikok és karszterdő foltok természetes élőhelyét bolygatástól mentesen kell fenntartani (fokozott odafigyeléssel a védett Adonis vernalis és Orchidea sp. fajokra)
- Idős, beteg fák kezelése, gyógyítása révén a területre látogatók testi épségére még nem veszélyes növényegyedek életkilátásait meg kell növelni, a balesetveszélyes, illetve elhalt példányokat pedig el kell távolítani. A holt fa (álló és fekvő) ökológiai és tudományos hasznait – akár bemutató céllal is – csak ott lehet és szabad kihasználni, ahol az sem balesetveszélyt, sem esztétikai sérelmet nem okoz.
- Mesterséges védelmi berendezések, például odúk, etetők elhelyezésével segíteni kell a madárvilág, a denevérek, általában az odúlakók egyed és fajszámanak gazdagodását, létfeltételeik javulását.
- A természetvédelmi kezelési tevékenységek során fokozottan ügyelni kell a fészkelési időszakban a fészkek biztonságára.
- A madarak téli etetését is biztosítani kell, az etetők karbantartását el kell végezni *(mindehhez elengedhetetlen a helyi civil szervezetek bevonása)*.

V. Táj- és kultúrtörténeti értékek

- A Szépkilátó és környezete fejlődésében, a táj és kultúrtörténeti értékek megőrzésében érdekelték (Balatongyörök Község Önkormányzata, Becehegyért és Paphegyért Természet- Környezetvédő-és Kulturális Egyesület) azonosítása, céljaik, lehetőségeik összehangolása.
- A domb, mint táj- és kultúrtörténeti érték, további szerepköreit tekintve területileg nem osztható fel, mégis a különböző funkciójú, eltérő természetvédelmi kezelést igénylő területeirészeit a fejlesztési és az éves fenntartási tervekben jól körülhatárolható módon kell meghatározni.
- A táj- és kultúrtörténeti értéket képviselő kápolna és környezete fejlődésében érdekelt, tenni akarók, céljait, terveit, lehetőségeit össze kell hangolni. A természetvédelmi kezelés során, a pénzügyi alapok megteremtése (pl. közös pályázatok), irányítás, működtetés, koordináció terén együtt kell működni.
- Az egykori Kápolna-domb, mint kultúrtörténeti értéknek a megfelelő színvonalú, a természetvédelmi célokkal összhangban álló fenntartását és fejlesztését biztosítani szükséges.
- Szükséges a településrendezési, településfejlesztési, településökológiai, településképi, valamint természetvédelmi kezelési igényekhez, elvárásokhoz igazodó, azokkal harmonizáló fejlesztések kidolgozása, végrehajtása.
- Elengedhetetlen a terület többfunkciós jellegének erősítése, az egyes szerepkörök meghatározása, infrastrukturális, kulturális, idegenforgalmat, öko-turizmust aktivizáló, rekreációt, ismeretterjesztést segítő feladatok, fejlesztések kidolgozása, megvalósítása.

- A helyi védelem kialakulásával civil szervezeti, település(polgár)óri vagy természetvédelmi őri figyelői szolgálatot szükséges kiépíteni, hiszen a veszélyeztetett időszakokban (védett növények nyílási ideje, fészkelési időszak) a zavarás és intenzív bolygatás sokban tudja veszélyeztetni a fajok és az élőhelyek megmaradását.

VI. Látogatás

- A terület gyalogosan szabadon látogatható.
- A természeti és kultúrtörténeti értékek védelme és bemutatása érdekében a látogatást a Szépkilátó értékeinek megőrzése mellett kell biztosítani. Ennek feltételeiről a terület tulajdonosának gondoskodnia szükséges.
- A Római-forráshoz vezető turistautak mentén szemeteseket és a helyi védelemre történő figyelmeztető táblákat kell kihelyezni.
- A Forrásvíz Természetbarát Egyesület által kihelyezett tájékoztató és természetvédelmi leíró táblát időszakosan fel kell újítani.
- A terület határainál hatósági és tájékoztató táblákat szükséges kihelyezni.
- Biztosítani kell a Természetvédelmi Őrszolgálat tagjainak időszakos jelenlétét.

VII. Oktatás és bemutatás

- A bemutatás és eszközeinek (táblák, ismertető, elektronikus, digitális információs anyagok) biztosítása, információ és adatközlés, reklám által segíteni kell az oktatást-nevelést, a helyi és a környék iskoláiban egyaránt; valamint a gyerekeknek sokrétű programokkal (pl. Madarak és Fák Napja – pl. a Forrásvíz Természetbarát Egyesület segítségével) a helyi természeti értékek bemutatását.
- A közjóléti terület oktatási, bemutatási célú hasznosítása széleskörű nyilvánosság előtt történhet, a védett és értékes fajok veszélyeztetése nélkül.
- Megfelelő szakmai színvonalú szervezett programok, egyedi igények szerinti oktatás, szakvezetés segítségével gondoskodni kell az információ és adatközlés, a tudás és ismeretek átadásáról.

VIII. Kutatás, vizsgálatok

- A tudományt, a kutatást közvetve szolgáló helyi védettségű területnek, ezt a funkcióját a feltételek folyamatos javításával biztosítani kell.

IX. Természetvédelmi infrastruktúra

- A Szépkilátó védett természeti környezete és kulturális funkcióinak ellátásával összefüggő létesítményeket, berendezési tárgyakat, infrastruktúrát külön korlátozás nélkül, de a környezetvédelmi, táj- és természetvédelmi jogszabályokkal, a természetvédelmi kezelési célkitűzések megvalósítása érdekében, vagy a célkitűzésekkel összehangoltan lehet csak üzemeltetni, használni.
- A természetvédelmi kezelő a terület határait táblákkal jelöli meg.

b. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok és korlátozások, tilalmak

I. Földhasználati módhoz, a közparkhoz köthető kezelések

- Fenntartási tevékenységi körben el kell végezni a parkoló és szegélyeinek gyommentesítését /*Ambrosia elatior* elleni védekezés/, valamint a domb alja (gyalog és kiránduló) útjainak gyommentes állapotban tartását, szegélykövek igazítását, kavicsozását, felületkezelését, felújítását, fejlesztési terv szerinti bővítését, stb.
- A Szépkilátó berendezési tárgyainak (építmények, bútorok, térvilágítás, tájékoztató táblák, támfalak és kerítések, stb.) karban kell tartani, s ha szükséges fel kell újítani, bővíteni.
- A hulladékgyűjtésről, elszállításáról gondoskodni kell, a Szépkilátó és környezete jó karban tartását biztosító egyéb feladatokat a természetvédelmi kezelési célkitűzésekkel összhangban el kell látni.

II. A parkerdő kezelése

- A Szépkilátó területén található erdőállományokban a nem őshonos fafajok visszaszorítása fokozatos szerkezetátalakítással történhet!
- Nem őshonos fafajok eltávolításakor vegyszeres kezelés, csak egyedenkénti kezelést jelenthet, kedvezőtlen időjárási viszonyok estén (csapadék, erős szél) tilos vegyszeres kezelést alkalmazni!
- Az erdőgazdálkodásra vonatkozó további részletes előírásokat az *érvényes körzeti erdőterv* kell, hogy tartalmazza!
- A területen mezőgazdasági célú kemikália használat, illetve szerves trágya kijuttatása tilos!
- A területen található bozót és nyesedékének égetése szintén tilos!
- Hulladék lerakása szigorúan tilos!

9. A tervezési terület rendeltetése, természetvédelmi célkitűzések

A Szépkilátó rendeltetése - mely egyben a helyi védelem és a természetvédelmi célkitűzéseit is meghatározza – hogy őrizze meg a terület a közjóléti és természetvédelmi értékeit, a dombtető és környékére évszázadok óta jellemző kultúrtörténeti stílusjegyeit, javítsa a tervezési egység egészének ökológiai állapotán, óvja növény- és állatvilágát, különösen idős fáit és a hozzájuk kötődő színes madárvilágát.

A Keszthelyi-hegység cserszömörécés karsztbokor erdőkre jellemző meghatározó fajából, számos különleges Festetics időkbeli betelepített (ma már tájképi értéket képviselő) fajával és mindezek védelmével, fenntartásával, parkszerű gondozásával, közkinccsé tételével szolgálja a felüdülést, rekreációt, kerékpáros és öko-turizmust, ismeret- és élményszerzést.

Kapjon szélesebb szerepet Balatongyörök, a Zala Vármegye és a Balaton természetes régió kulturális, közművelődési, oktatási és egyéb közösségi céljainak megvalósításában.

I. Ingatlan-nyilvántartási adatok

A Szépkilátó Balatongyörök Község Önkormányzat tulajdonában álló, a mellékelt vázrajz szerinti területet magában foglaló földrajzi egység, mely a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság területeivel határos. Balatongyörök Község Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2007. (XI. 26.) önkormányzati rendelete értelmében minden évben a kezelési tervben foglaltak szerint kell, hogy eljárjon a terület kezelését illetően.

II. Javasolt területi monitorozások

- A helyileg védett területe jelenleg nincs olyan növény- vagy állatcsoport, amelyek kutatására feltétlenül szükség van. Viszont néhány állatfaj jelenlétének időnkénti vizsgálata (*monitorozása*), illetve a kezelési terv megalapozó dokumentációjához nem vizsgált állatcsoportok kutatása további információkkal szolgálhat a terület élővilágáról. /barát poszáta, vörösbegy/
- A védett növényfajok /Adonis sp., Pulsatilla sp./ populációi alakulásának nyomon követése Az inváziós fajok esetleges terjedésének figyelése.
- Denevérfauna felmérése – a forrás környéke jó élőhely, minden bizonnyal alkalmas vadászterület a környéken lakó denevéreknek. Az odvas fákban bármikor megtelepedhet kisebb kolónia, ezeket 2 évente érdemes monitorozni.

A Szépkilátó parkoló alatti, teljes területét a hagyományos évi két – három kaszálással kell kezelni; az első kaszálás ideje május vége-június eleje. A kaszálást a terület északnyugati részén is el kell végezni.

A területen a kutya-futtatást meg kell szüntetni, erre acélra a más helyszínt kell kijelölni.

Összegzés:

A Szépkilátó rekreációs – jóléti - pihenőterei funkciók és a természeti értékek a fenti kezelések betartása esetén, hosszútávon megőrizhetők. A természeti értékek védelmében ajánlott kezelések nem járnak jelentős külön feladatokkal, költségekkel, csupán a jelenleg is folyó munkálatok idő- és térbeni módját alakítják a védett értékek védelméhez.

Információ, oktatás:

A helyi jelentőségű védett terület határpontjait táblákkal kell kijelölni. A helyi értékek megismertetésére indokolt kiscsoportos tanulói terepi foglalkozásokat szervezni. Ebbe a folyamatba bevonhatók a környék általános iskolásai és pedagógusai.

Fontos a lakók tájékoztatása, pontosan tudják a Szépkilátón és a Római-forrás környékén milyen védett fajok élnek, miért szükséges védelmük. Ezt jól kezelve elérhető, hogy az ott lakók maguk védjék növényeiket, s csak szükség esetén kelljen a hatóságnak beavatkozni.

Önkormányzati ellenőrzés:

A kezelési terv pontjainak betartatására egy kapcsolattartó, irányító személy kinevezése indokolt, akivel a védettségi kezelési terv egyes pontjait a helyszínen egyeztetni, térképen rögzíteni lehetne.

Szakmai felügyeleti szerv:

Bende Zsolt igazgató titkarsag@bfnp.hu
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
8229 Csopak, Kossuth u. 16.
Tel: 06-87-555-260 Fax: 06-87-555-261
E-mail: bfnp@bfnp.hu
Web: <https://www.bfnp.hu>

Operatív felelős: Szász Benedek, természetvédelmi őr

A terv időtartama: 2024-2034.